

ikke her kan finde Anvendelse, men Sagerne maae af Landvæsenkommisſionen afgjøres efter dens bedste Overbeviisning, maaſkee i Genhold til Momenter, der ikke vel lade sig føre til Protokols. Det vil ikke kunne nægtes, at Hensyn til deslige Omſtændigheder, der, som jeg ſkal erindre om, ogſaa findes anerkjendt i den franſke Ret under Navn af: La notoriété des faits, at en ſaadan almindelig Samling af, om jeg ſaa tør ſige, anonyme Vidnesbyrd kan have en ſtor overbeviisende Kraft enten til den ene eller den anden Side, og iſær under en Ledelse, hvor det rette Blik for ſlige Forretninger er tilſtede. Jeg vil ikke nægte, at der kan tænkes Tilfælde, hvor det ikke kan ſlaae til, at der kan tænkes Tilfælde, hvor der er fremkommet ſaadanne beſtemt modſtaaende Forklaringer af de ſamme factiſke Forhold, at det i alt Fald indtil Videre maa antages, at de alle lige godt eller lige ſlet ſtaaer til Troende, og at ſelve Landvæsenkommisſionen kan være kommen i en Stilling, hvor den veed hverken ud eller ind; jeg kan tænke mig Tilfælde, hvor det kan være de Paagjældende vigtigt at ſaae et beſtemt Uſfertum tilveiebragt og viſte tilveiebragt en ſaadan Viſhed for Sagen, at Landvæsenkommisſionen paa Grund deraf vil finde sig beſølet til at lade Thingsvidne optage, og i ſaa Henseende troer jeg ikke, at der er det Mindſte veien for, at Landvæsenkommisſionen enten ex officio eller efter Begjæring derom af de Paagjældende udsætter Sagen for at give Anledning til at tilveiebringe et virkeligt Thingsvidne. Men Mængden af diſe Tilfælde vil være forſvindende. I Reglen vil der hos Landvæsenkommisſairerne ikke være den mindſte Tvivl om, naar Dplysninger, der ere tilveiebragte, enten af Folk, der ere fremſtillede af Parterne, eller ſom under Behandlingen af Sagen have været tilſtede, eller af Folk, der ere indbudte til ſkriftlig at udtale sig derover, beſtyrkte eller modſige Hinanden — der vil, ſiger jeg, hos Landvæsenkommisſairerne da ikke være mindſte Tvivl om, hvad der er det factiſke Sande med Hensyn til de i ſaa Henseende omtvistede Punkter, og i Reglen ville de viſnok have et ſaa godt Blik, at de med Lethed ville kunne ſee, om f. Ex. en gjort Benægtelse er oprigtig eller ikke.

Jeg troer alſaa, at der er viſe Punkter, hvori man kan fordre en ſtørre Beſtemthed, navnlig med Hensyn til Klager og ſkriftlige — jeg vil ikke kalde det beſkrivende, — Fremſtillinger fra en eller anden Side, der naturligviis altid ville kunne yde værdifulde Bidrag; at Tilveiebringelse af Erklæring, Kort, Foretagelse af Opmaalinger, Tilveiebringelse af ældre Dokumenter, Skjeder osv., kort ſagt, hvad der maatte kunne viſtes fremlagt, vil kunne have ſin ſtore Nytte; men, naar hertil aabnes fuldſtændig Udgang, ſaa troer jeg, at det Hele kan reduceres til, at man henſætter det ſom en Mulighed at kunne ſtandſe Sagen og henviſe viſe Dele deraf til en ſtrengere Beviisforelſe. Men ved at ſaſtſætte Thingsvidners Optagelse ſom noget Almindeligt, vil man efter min Overbeviisning komme ud af det rette Spor for diſe Sagers Behandling. Jeg troer, at man vil kunne acquieſcere, naar Forklaringerne kunne foregaae omtrent efter de Forſkrifter, her ere givne, naar de foregaae paa en Maade, der ikke, ſaaledes ſom Stillingen er nu, aldeles overlader det til Vedkommendes Talent til at kunne improvisere en paſſende Fremgangsmaade, og naar man paa den anden Side heller ikke binder Fremgangsmaaden til andre Former, end at Sagens Realitet ikke nogenſtunde i nogen mærkelig Grad vil blive opholdt for Formen.

De øvrige Bemærkninger, ſom de enkelte SS kunde give mig Anledning til, troer jeg ikke ſaaledes kunne ſubſummeres under det almindelige Standpunkt, hvorpaa man under en Sags første Behandling befinder sig, men jeg ſkal dog ſtrax bemærke, at de kun ville angaae Ting af en lidet indgribende Natur; thi efter min Opfattelse ſjønner jeg ikke Andet, end at hele det foreliggende Arbejde fortjener al mulig Paafjønneſe.

Drejer: Jeg kan idet Hele taget være enig med den ærede foregaaende Taler i hans Bemærkninger med Hensyn til den Deel af Lovforlaget, der angaaer Udgangen og Retten til at føre Vidner ved Landvæsenkommisſionen. Jeg troer, det er onſkeligt, at der bliver givet al mulig Leilighed til at modtage Dplysning